

אולפנת אמי"ת אורגה - בית חינוך

הידיעון השבועי

~ כיפור ~

הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום - פירשו באבות דרבי נתן, כיצד היה אהרן אוהב שלום, כשהיה רואה שני בני אדם מתקוטטים היה הולך לכל אחד מהם שלא מדעת חברו ואומר לו, ראה חברך איך הוא מתחרט ומכה את עצמו על שחטא לך והוא אמר לי שאבוא אליך שתמחל לו, ומתוך כך כשהיו פוגעים זה בזה היו מנשקים זה את זה [...] הוא שהנביא מעיד עליו "בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון". (פ' ר"ע מברטנורא על המשנה באבות א, י"ב)

אהרון הכהן לא שיקר. הוא ראה את האמת שמתחת התסבוכות של המציאות. הוא דיבר אמת, מפני שהאמת הנסתרת במצאקים היא בצולט רק טוב. ומה מכסה על האמת ומונע מאתנו להרפות ולהודות בטעות? כנראה שנקלף צודף של "פולה" ואז. אהרון רק הוסיט חבל הצלה לאלה הכפואים בעציות התדמית הלאו. אולי במקום לחכות למן אהרון הכהן שכלה, ניקח את התפקיד על עצמנו?

אולי נדע להגיד לעצמנו, שטא אט מישהו פאצ בנו, בסופו של דבר הוא מצטרף ומתחרט על כך, אפילו אט הוא אינו יודע זאת...? אולי נאמר לעצמנו שטא אנחנו מצטרפים ומתחרטים על הדרכ שבה התנהגנו - אפילו אט צדיין איננו יודעים זאת...?

הימים האלה הם ימים של הגדמנות -
הגדמנות לעלות את הטוב שתמיד קיים בנו,
הגדמנות לעלות את הטוב שלצולט קיים בזולתנו,
הגדמנות להסיר את אבק הניכור, לקלף שכבות של אטימות,
הגדמנות להיות רגישים ואוהבים יותר,
הגדמנות להיות אמצים ונכונים יותר לקרבה,
הגדמנות לתיקון אמיתי,
הגדמנות לשינוי, להתחלה חדשה,
הגדמנות לבקש סליחה אוהבת,
מאלוקים ומברואיו.

(מצובד צפ"י צבי אייל).

חתימה טובה לנו ולכל צמ"י!

~ פרשת השבוע < הרב נעם הכהן ~

כל נדרי ואסרי – לפתוח הזדמנויות חדשות

"בית הכנסת היה מלא אנשים. כולם עמדו וקראו בבכי את התפילה שלפני "כל נדרי". כשגמרו האנשים להתפלל שרר שקט בבית הכנסת. כולם חיכו לרב, הגיע הזמן להתחיל בתפילת "כל נדרי", אך הרב רבי לוי יצחק מברדיטשב עדיין לא בא, איש לא ידע איפה הוא ומדוע הוא מאחר. השמש יצא לחפש את הרב, אך אחרי זמן קצר הוא חזר ואמר שבית הרב סגור, והרב איננו. לאן הלך הרב?

הרב רבי לוי יצחק מברדיטשב יצא מביתו לבית הכנסת. עבר ליד בית קטן ושמע קול ילד בוכה. נכנס הרב רבי לוי יצחק מברדיטשב אל הבית ומצא שם ילדה כבת עשר יושבת עם אחיה הקטן. הילד הקטן לא הפסיק לבכות והאחות לא ידעה מה לעשות בו.

– "מה לך ילדה" שאל הרב "מדוע בוכה התינוק?"

– "אבי ואמי הלכו לבית הכנסת ונשארת לבדי עם אחי הקטן. אני משחקת אתו אבל הוא ממשיך לבכות".

– "לכי לקרוא לאמך" אמר הרב "ואני אשב פה עם הילד". הילדה יצאה, כחצי שעה עברה עד שמצאה הילדה את אמה בין הנשים הרבות שבבית הכנסת. האם נבהלה כאשר ראתה שהרב רבי לוי יצחק מברדיטשב בכבודו ובעצמו עומד בביתה עטוף בטלית, מחזיק את הילד, משחק איתו ושר לו מתוך אהבה: "ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר ולגר הגר בתוכם..."

והילד לא בכה עוד. הוא שיחק בזקנו הלבן של הרב וצחק מתוך דמעות. מסר הרב את הילד לאימו והלך לבית הכנסת. קיבלו שם את פניו בדאגה ובפחד: "רבנו מה קרה?" אמר להם: "אנחנו צריכים לבכות על המעשים הרעים שעשינו לפני ריבוננו של עולם. אבל שם בכו תינוק ותינוקת שלא עשו מעשים רעים. הייתי צריך לדאוג קודם כל לכך שלילדים אלה תהיה מנוחה".

סיפור זה חקוק בי עוד מימי ילדות.

שעת 'כל נדרי' הפכה בתודעה היהודית לאחת השעות המיוחדות בחיינו. גם כאלו שאינם מגיעים לבתי הכנסת במשך השנה משתדלים לבוא ולהראות בהיכל מקדש מעט בשעה קסומה זו.

עורכת: חגית לוי

מה יש בה בתפילה זו? מה היא טומנת בתוכה? מה מקור החוד של שעה זו? השאלה מתעצמת שעה שאנו מעיינים במקורה ההלכתי של תפילת כל נדרי.

האם באמת יש בה כדי להתיר נדרים? הרי אין הרכב בית דין שבפניו אנו מוסרים מודעה זו. האם אנו מתירים נדרי השנה החולפת, או שמא זו מסירת מודעה על השנה הקרובה כדברי הגמרא במסכת נדרים המציעה לאדם למסור מודעה על נדרי השנה הבאה?

בכדי לחדד את העניין נצטט את דברי הרא"ש (רבנו אשר, מחכמי צרפת, תלמיד המהר"ם מרוטנבורג במאה ה-13). בדבריו הוא מזכיר את המחלוקת הגדולה בין גאוני בבל על מקומה של התפילה הזו. מחד, רס"ג הביא נוסח תפילה זו בסידורו ומאידך רב נטרונאי גאון לא מקבל את עצם התפילה וכה מצטט הרא"ש את דבריו:

"אבל רב נטרונאי כתב אין נוהגין לא בשתי ישיבות ולא בכל מקום להתיר נדרים לא בראש השנה ולא ביום הכפורים אלא שמענו שבשאר ארצות אומרים כל נדרי אבל אנן לא ראינו ולא שמענו מרבתינו זכרם לברכה... כל שכן נדרים ושבועות שעברו כבר שאין מתירין ואין מורין להתיר. ומה מועיל התרה למה שמתנה אחר נדרו שיהא בטל הלכך אין אנו סוברין ולא נוהגין לעשות כן. וכן כתב רב האי בר מר רב נחשון זכר לברכה דהלכתא כרבא דמחמיר דהוה ליה בתראה לפיכך אין אנו עושין כמשנה זו ואין אנו מתירין נדרים בין בראש השנה בין ביום הכפורים. ולא שמענו מרבתינו שהיו עושין זה כלן עיקר. ואף אתם החמירו כמותנו ואל תשנו ממנהג הישיבות".

אמנם בהמשך מצדד הרא"ש ומתרגן את קושיות הגאונים על רב סעדיה גאון ומעמיד את המנהג המוכר לנו של אמירת כל נדרי.

ועדיין – מדוע ענין התרת נדר או תנאי על נדרי השנה הבאה כל כך חשוב ערב היום הקדוש, אחד בשנה? מדוע הפכה שעה זו לשעה מלאת הוד? על פניו היינו אומרים שכיוון שזו שעת כניסת יום הכיפורים לכן זו שעה זו קסומה כל כך. אך האם רק ענין טכני זה עומד במרכז העניין? ושוב, מדוע דווקא ענין התרת נדרינו?

הייתי מבקש לשתף במחשבה שעלתה אצלי לפני 20 שנה עת ערכנו מניין באחד מקיבוצי הצפון ונשאלתי שאלה זו על ידי אחד המתפללים.

נדר – עם כל עצמתו הרוחנית, לקבע החלטה טובה למציאות חיים, להפוך דיבור שלנו למציאות רוחנית הלכתית מחייבת, עם כל זה, יש בו ממד מקבע. אוסר,

עורכת: חגית לוי

קובל. חכמים חששו מנדרים לא רק בשל החשש מאי קיומם אלא גם בשל קביעות המציאות הזו והתקבעות אליה.

התרת נדר כמוהו כפתיחת דלת, שער למציאויות והזדמנויות חדשות. אנו זוכים לחדש את חיינו, לקבוע הסכמים חדשים, להיפגש מחדש עם המציאות, עם עצמנו עם בוראנו.

ערב היום הקדוש הזה אנו צריכים לבוא משוחררים מקיבעונות העבר ולהיפתח למפגש מחדש עם ה' אלוקינו, עם הווית חיינו.

ישנו 'מעשה מחכם ותם' שכתב רבי נחמן מברסלב ע"ה. החכם מרוב חכמתו וחשבונותיו לא זוכה להזדמנות הגדולה להיפגש עם המלך אין בו אמן בהזמנה של המלך. התם יש בו אמן, הוא מוכן לכל מפגש ומתוך כך נענה למפגש עם המלך.

אם נשוב לסיפור הפותח – רבי לוי יצחק מברדיטשב, דווקא בשעה זו עומד וחובק שני תינוקות.

מה יש בו בתינוק?

תינוק יש בו אמן מוחלט. מוכנות להתמסר, להיפגש. על דרך משל אם הוריו יחליטו לצאת למסע, התינוק יצא וייסע בעוד שאחיו המתבגר יחליט שלא מתאים לו ולא ייתן לעצמו את ההזדמנות לצאת ולהינות.

אנו, מתוך הדעת שבנו, שהיא קריטית לקומת האדם שבנו, הולכים ומאבדים את הבחינה הפשוטה הזו של אמן בסיסי, של מוכנות להיפתח להזדמנויות חדשות, לתובנות וההעמקות חדשות.

תפילת כל נדרי מולידה אותנו מחדש. פותחת לנו חלון וצוהר לעולם חדש. זהו סוד טהרת יום הכיפורים.

"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם",

גמר חתימה טובה,

תזכו לשנים רבות, ארוכות, נעימות וטובות,

נעם.

~ אמרה לשבת (כיפור) ~

אשמתו של אדם אינה בזה שחוטא, הוא עומד בנסיון גדול וכוחו אפס.

אשמתו שאינו עושה תשובה, וזה הרי הוא יכול לעשות בכל רגע.

(רבי שמחה בונם מפשיסא).

~ השבוע באולפנה ~

יום ניקיון בינלאומי:

ביום הניקיון הבינלאומי, שנערך ב-29/9/14 ה' תשרי תשע"ה, כאלף תלמידי מערכת החינוך ובכפוף בנות האולפנה, לקחת חלק בטיפוח וניקיון של מרחבים שונים בציר. כל מוסד חינוכי בחר את הפעילות המתאימה לו.

בנות שכבות ח' ו-ט' החליטו להתרכז בשטח האולפנה בשבילים, במבואות ובבוסתן הפרי, מתוך מטרה נוספת: לסייע לאנן הוותיק, מכאן, שברק אותן, ואת את האכרת מריט הוטר, מנהלת היחידה למצויינות בציריה שבאה לבקר, על היוזמה. בנות האולפנה, חשו לציון, נרתמות במהלך כל השנה לטיפוח בנקיון המתחם ומתקיימת תרבות שבוצית בין הכיתות.

אסיפת הורים כללית וההצגה – "שחיטת אחים":

ביום שני, ה' תשרי, נערכה אסיפת הורים כללית במהלכה הכירו ההורים את מחנכות הכיתה, צודכנו בנהלים ונבחר ועד הורים. בסוף האסיפה הוצגה בפני כלל הבנות והוריהן ההצגה "שחיטת אחים" של תיאטרון אספקלריא.

ההצגה מספרת על שני אחים שנפגשים לאחר נתק ממושך בא"י. האחד – מחלוצי העלייה הראשונה והאחר הצעיר – מייצג מילדות פולין. ברקע ימי העלייה הראשונה בארץ ישראל. בין האחים מתפתח קונפליקט בעקבות צוואה שהותיר אביהם בדבר שמירת מצוות התלויות בארץ. המחזה מלמד אותנו על שמעותן של מחלוקות ביהדות ועל חשיבותם האקטואלית של המצוות התלויות בארץ בימינו.

יום שכולו חשובה:

כיפור בפתח ובאולפנה נצרך יום שכולו חשובה במהלכו הכינו המחנכות והמורית המקצועיים פעילויות שונות בנושא חשבון נפש, חשובה וכו'.
 "ראשית החשובה... שישה האדם אל עצמו" (הרה קוק) - החטיבה הצליונה נצרך "מסע אל עצמי" במהלכו עברו הבנות בין תחנות שונות שבהן פתקים עם היסודי, סיפורי דמויות, נופים, ספרים, מידות ותכנים נוספים שיש בהם כדי להרכיב את אישיותן. כל בת החרה לעצמה פתקים מדברים אליה, מאפיינים אותה והכניסה אותם למעטפה פרטית שלה. בסוף המסע הבנות כתבו לעצמן יומן שמתייחס למה שצריך עליהן.

שיאו של היום היה בהתנסות כלל הבנות לפיחה עם נצה ירון-דיין.

תודה ענקית - למדריכות המקסימות שציבנו את המסע וליוו את הבנות יחד עם המחנכות.

~ מתבואים בלח השנה ~

פתרון החידה מהשבוע שעבר:
הפיוט: ונתנה תוקף, הדובר: רבי אמנון ממגנצא. התאריך: א תשרי.

והשבוע:
האיש הוא בן גרים והיה רועה צאן פשוט עד גיל ארבעים מתוך הבטחה לרעייתו- פנה לעסוק בתורה והפך לגדול התנאים. "ואהבת לרעך כמוך" הוא אחד מפתגמיו הידועים לרוב יש לו קשר לאחד מתאריכי השבוע הקרוב.

מי האיש? לאיזה תאריך מתאריכי השבוע הוא קשור וכיצד?

~ שווה קריאה ~

איש חסיד היה שיצאה נפשו לעשות את היום הקדוש, יום הכיפורים במחיצת רבו רבי ישראל בעל שם טוב. דר היה בכפר רחוק, ועל כן מיד אחרי ראש השנה עלה על סוסו ויצא לדרך. קרב ובא היום את מרבית הדרך כבר עשה, עוד פרסה או שתיים והוא כבר במז'בוז'. שחרית רעננה הייתה נסוכה על השדות. עייפתי מאוד, אמר לעצמו החסיד, וגם הסוס עייף בוודאי ורעב. עוד היום גדול אשכב לי תחת אחד העצים ואחליף כוח, וגם סוסי ינוח וירעה בשדה. נתנם האיש, ותרדמה גדולה נפלה עליו ויישן.

בשעת בין ערביים, לעת מנחה, הקיץ פתאום, ויילפת. השמש השוקעת נראתה על קו האופק, משמע התקדש החג! שלוש או ארבע פרסאות מפרידות בני לבין מז'בוז'! שלוש או ארבע פרסאות בלבד בני לבין הצדיק, אך אני כאן והוא שם וכבר יום כיפור! ישב האיש תחתיו, נתן ראשו בין ברכיו וגעה בבכי. ואחרי כן בשברון לב ובקול ניחר העמיד עצמו בין העצים לתפילת "כל נדרי". בבוקר עם אור ראשון החל להתפלל שחרית. וכך מתוך צער ללא גבול, ומתוך תפילה זכה וברה עבר עליו כל אותו יום הכיפורים.

לעת צאת הכוכבים, בעודו מותיר את מילותיה האחרונות של תפילת הנעילה על פני השדה קפץ החסיד על סוסו ופתח בדהרה לעבר העיר. והנה, בעמדו כך נכלם בפתח בית הכנסת, פנה אליו הבעש"ט במאור פנים ואמר: דע בני כי מן השמיים מנעוך מלבוא אלי ומוכרח היית לעשות את היום הקדוש בשדה. מפני שרק אותה תפילה שהתפללת בלב נשבר יכולה הייתה למשוך אליה ולהעלות עמה גם את כל תפילות העם שבשדות.

(מתוך מחזור תפילה "ממך אליך" בעריכת יונדב קפלון)

~ המלצה אתם לסיפור ~

ההמלצה השבוע היא... ממני (חכית)!
 אני ממליצה על מנהג שלקחתי על עצמי במשך 15 ימי כיפור. נאלצתי לוותר עליו לאחרונה (תיכף תבינו למה...) ואני מקווה לחזור אליו. המנהג הוא הוספת תענית דיבור על תענית כיפור ☺. מנהג תענית הדיבור לא קיים במקורות חז"ל. יש לו עדויות מאוחרות יותר ומצאנו שכותבים בשבחו הדר"א ו-איק לא- רבי ישראל מאיר הכהן מראדין הלא הוא ה"חפץ חיים".
 ותאמינו לי- מכל ימות השנה, יום כיפור הוא הקל ביותר לביצוע תענית מהסוג הזה. אנחנו בלאו הכי צסוקים בתפילות הבית כנסת שבימים אחרים מהלמן. בזמן שנתר אנחנו מצדיקים לנח. זה יום אידיאלי להימנע מפטפוטים. ככל שכן- פטפוטים מיותרים.
 אני מאמינה שבצד כמה שנים בע"ה אזכה לשום למנהג (כראש נבצר ממני לקיימו כי בתי התינוקת- חכמה ככל שתהיה- לא מינה שפת הסימנים...)
 ראיתי המלצה לכתוב בדף "אני בתענית דיבור. חתימה טובה!" ולזכרו לחזור התפילה. כך ככל פעם שיפנה אליך אדם תוכלי להטיב ממלי להפך את התענית ובציקר- ממלי להצליח... צום מוציא וקליף! ☺

~ זמני תיסת ויציאת השבת (כיפור) ~

<u>העיר</u>	<u>כניסת השבת</u>	<u>יציאת השבת</u>
ירושלים	17:46	18:57
תל אביב	18:01	18:59
באר שבע	18:04	19:00

והערב נא הי אלוקינו את דברי תורתך בפינו ובפיות עמך בית ישראל, ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך לומדי תורתך לשמה"

שבת שלום

בברכה, נעה הכהן

ראש האולפנה